

Kurzusleírás (tematika)

Kurzus címe: Közös modern /Szabadon választható tárgy 3				
Kurzus oktató(k) neve és elérhetősége: Hartmann Gergely hartmann.gergely@mome.hu				
Kód: B-SZ-401-CS-1- 252601-05	Kapcsolódó tanterv (szak/szint):	A tantárgy helye a tantervben (szemeszter):	Kredit: 5	Tanóraszám: Egyéni hallgatói munkaóra:
Kapcsolt kódok:	Típus: (szeminárium/előa dás/gyakorlat/konz ultáció stb.)	Szab.vál-ként felvehető-e?	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek:	
A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok):				
A kurzus célja és alapelvei: A kurzus a magyar építészet 1945 és 1990 közötti történetét vizsgálja, különös tekintettel arra a társadalmi, gazdasági, politikai és ipari környezetre, amelyben az építészeti folyamatok kibontakoztak. A tematikus megközelítés lehetővé teszi, hogy minden alkalommal egy-egy kérdéskört — például a lakhatás, a lakótelepek, az ipari és infrastruktúra-építészet, vagy akár az új szocialista városok témáját — több időmetszeten át elemezzük. A nemzetközi kontextus felvázolása segít megérteni, miként illeszkedtek a hazai törekvések a korszak európai és globális áramlataihoz. A félév második felében egyes építészetutak kerülnek a középpontba, ami lehetőséget ad a nyolcvanas évek sokszínű, átmeneti világának mélyebb megértésére. A kurzus aktualitását adja, hogy éppen negyven éve jelent meg Ferkai András <i>Negyven év magyar építésze</i> című írása, amely máig alapvető hivatkozási pontja a korszak értelmezésének.				
Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák): Tudás: A kursust elvégző hallgató ismeri az adott építészettörténeti korszak hazai kulcsemlékeit, alkotói, építészeti folyamatait, amelyeket társadalmi, gazdasági, (geo)politikai, kulturális és technológiai, vallás-, klíma- és természettörténeti kontextusban tud értelmezni, és el tud helyezni a nemzetközi folyamatokban. Ismeri az egyes korszakokra jellemző alapvető formai, szerkezeti és téri szerkesztéseket. Tisztában van a műemlékvédelem alapvető történetével, az idők során változó elveivel. Képesség: További kutatói, elméleti munkája során képes a kurzuson tanultakra építeni, az itt tanult horizontális tudást vertikálisan egy-egy témában elmélyíteni. Ezek folyamányaként képes a gazdag történeti építészeti örökség legfőbb értékeinek felismerésére, megőrzésére gyakorlati/tervezői munkája során. Képes az épített örökség védelme érdekében adott esetben szakmailag kompetensen fellépni. Attitűd: Felismerte a történeti építészeti alkotások, az épített örökség alapvető fontosságát, amelyet tervezői munkájában is kamatoztat. Hozzáállása alaposan mérlegelő, döntései szakmailag releváns tudáson, konzekvens elemzésen és érvrendszeren alapulnak. Elkötelezett a hazai műemlékek és általában az épített örökség megóvásában is. Törekszik a jelen ökológiai szempontjainak érvényesítésére, amelyet képes összeegyeztetni az építészet értékvédelmével.				

Autonómia és felelősségvállalás:

Elkötelezett a téma iránt, amely az órai aktív jelenlétben és munkában is megnyilvánul. Véleményét megalapozottan és az órán tanultak alapján önállóan alkotja meg, önálló szempontokkal járul hozzá a téma kortárs diskurzusához. Adott esetben az órán kérdez, véleményét kulturált és az óra keretei által lehetővé tett módon kifejezi, ha ennek szükségét látja.

A kurzus keretében feldolgozandó témakörök, témák:

Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai:

1	Bevezetés	
2	Szocialista új városok	
3	1 millió lakás. Lakótelepek, tömeges lakásépítés, minőség és/vagy panel?	
4	Égbe törő álmok: tornyok és magasházak	
5	Infrastruktúra és építészet. Vasút(állomások), metró, úthálózat, hidak, vízhálózat (víztoronyok)	2025.10.28 23:59-ig: Felkeresni az épületet, kitölteni az „egykor és most” doksit
6	Építésznek lenni. Építészek és az intézményrendszer viszonya 1948–1990, külföldi hatások és lehetőségek	
	kurzushét	
7	ünnepek	
8	Közi	vendégelőadó: Ferkai András DSc
9	közlekedés és építészet ipar és építészet	
10	Vidéki műhelyek a hetvenes évektől	
11	Táguló szellemi horizontok a nyolcvanas évektől	vendégelőadó: Őry Júlia
	Záróalkalom	2025.11.23. 23:59-ig: Feltölteni az elkészült videókat.

A hallgatók tennivalói, feladatai:

- Aktív órai jelenlét, pontos érkezés.
- Részvétel a külső helyszínekre szervezett alkalmakon.
- Feladatok határidőre való beadása (határidőket ld. a fenti táblázatban):
 1. 1945—1990 közt épült épület kiválasztása és személyes meglátogatása
 2. Kiadott sablon alapján rövid épületismertetés és elemzés írása
 3. 2—2,5 perces videó készítése a választott épületről.

A tanulás környezete: (pl. tanterem, stúdió, műterem, külső helyszín, online, vállalati gyakorlat stb.)
Tanterem és külső helyszín

Értékelés:

(Több oktató és oktatónként külön értékelés esetén oktatónként megbontva)

Teljesítendő követelmények:

Értékelés módja: (milyen módszerekkel zajlik az értékelés {teszt, szóbeli felelet, gyakorlati demonstráció stb.})

Az értékelés szempontjai (mi mindent veszünk figyelembe az értékelésben):

Az érdemjegy kiszámítása (az egyes értékelt követelmények eredménye hogyan jelenik meg a végső érdemjegyben? {pl. arányok, pontok, súlyok}):

Kötelező irodalom:

Az ajánlott irodalmakból a félév során kiadott részletek.

Ajánlott irodalom:

Bonta, János. 2002. *Modern építészet 1911–2000*. Budapest: Terc.

———. 2008. *Magyar építészet egy kortárs szemével*. Budapest: Terc.

Ferkai András. 1985. „Negyven év magyar építésze”. *Magyar Építőművészet*, sz. 2:22–27.

———. 2005. *Lakótelepek*. Budapest: Budapest Főváros Önkormányzata Főpolgármesteri Hivatala. https://library.hungaricana.hu/hu/view/VaroshazaKiado_0112/?pg=0&layout=1.

———, szerk. 2015. *KÖZTI 66 – Egy tervezőiroda története I*. Budapest: Vince Kiadó.

György Péter, és Durkó Zsolt. 1993. *Utánzatok városa, Budapest*. Budapest: Cserépfalvi Könyvkiadó.

Haba Péter. 2019. *Magyar Ipari Építészet 1945–1970*. Budapest: Terc.

Kerékgyártó Béla. 2008. „»A lehető legtöbb ember lehető legnagyobb fokú boldogsága«? – A lakótelep építészeti és városépítészeti eszméinek és modelljeinek kiformalódása az 1920-as években”. In *Lakótelepek – A modernitás laboratóriumai*, szerkesztette Tímea N. Kovács, 15–31. Budapest: Kijárat Kiadó.

Konrád, György, és Iván Szelényi. 1969. *Az új lakótelepek szociológiai problémái*. Budapest: Akadémiai Kiadó. <https://www.szaktars.hu/akademiai/view/szelenyi-ivan-az-uj-lakotelepek-szociologiai-problemai-1969/?pg=0&layout=s>.

Lantos Edit. 2021. „A kortárs nyugati építészet formanyelvének megismerési lehetőségei Magyarországon 1945 után”. *Ars Hungarica*, sz. 2:167–88.

Miklóssy Endre. 1984. „Nagy Bálint és Rajk László vence-i alkotóháza - Artpool Levél”.

Artpool. 1984. április. <https://www.artpool.hu/Al/al09/Miklossy.html>.

Molnár Péter. 1984. „Építészetünk hét rendhagyó esztendeje – Első vázlat egy tanulmányhoz”. *Magyar Építőművészet*, sz. 3:12–15.

Prakfalvi Endre. 1992. *Építészet és tervezés Magyarországon 1945–1956*. Budapest: Országos Műemlékvédelmi Hivatal Magyar Építészeti Múzeuma.

Simon Mariann. 2005. „Kalandozások kora”. *Architectura Hungariae*. 2005.

http://arch.et.bme.hu/arch_old/korabbi_folyam/25/25simon.html.

Sulyok, Miklós. 2016. „Építészet, történelem, hely – A Miskolci Építész Műhely és a kritikai regionalizmus”. *Architectura Hungariae*. 2016. <http://arch.et.bme.hu/epaper/sulyok-miklos-epiteszet-tortenelem-hely-a-miskolci-epitesz-muhely-es-a-kritikai-regionalizmus/>.

Szendrói, Jenő, szerk. 1955. *Magyar Építészet 1945–1955*. Budapest: Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata.

———, szerk. 1972. *Magyar Építészet 1945–70*. Budapest: Corvina Kiadó.

Szirmai Viktória. 1988. „Csinált” városok. Budapest: Magvető.

Vámosy Ferenc. 2017. *A 20. század magyar építészete 1902–2002, II. kötet. Közelmúltunk és az ezredforduló, 1957–2002.* Budapest: Tarsoly.

Városépítés Magyarországon a felszabadulás után. 1973. Budapest: Műszaki Könyvkiadó.

Wettstein Domonkos. 2022. *Balatoni Építészet: stratégiakeresés a huszadik században.* Budapest: Tarsoly Kiadó.

Egyéb információk:

Máshol/korábban szerzett tudás elismerése/ validációs elv:

- *nem adható felmentés a kurzuson való részvétel és teljesítés alól,*
- *felmentés adható egyes kompetenciák megszerzése, feladatok teljesítése alól,*
- *más, tevékenységgel egyes feladatok kiválthatók,*
- *teljes felmentés adható.*

Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín:

E-mail-es vagy személyes egyeztetés alapján.